

Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση

Ετήσια Έκθεση 2016

Εισήγηση Γιώργου Αργείτη
Επιστημονικού Δ/ντή του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ
& Αναπληρωτή Καθηγητή του Οικονομικού Τμήματος του
Πανεπιστημίου Αθηνών

-Ρόδος 17 Μαρτίου 2016-

Ετήσια Έκθεση 2016

Δύο είναι τα βασικά συμπεράσματα Πολιτικής Οικονομίας της Ετήσιας Έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση 2016 του ΙΝΕ ΓΣΕΕ:

- Η εφαρμογή των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής, τα οποία διακρίνονται από τεράστιο έλλειμμα αναπτυξιακού πραγματισμού και υλοποιούνται με άξονες τη δημοσιονομική λιτότητα και την εσωτερική υποτίμηση έχουν προκαλέσει σοβαρές αρνητικές συνέπειες
  - στην αγορά εργασίας,
  - στο μακροοικονομικό σύστημα
  - στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και
  - στην ελληνική κοινωνία

Ετήσια Έκθεση 2016

- Η χώρα έχει ανάγκη δημιουργίας μιας νέας αναπτυξιακής κουλτούρας που θα έχει ως βάση
  - τη διασύνδεση των δημοσιονομικών, χρηματοπιστωτικών και μακροοικονομικών επιδόσεων της οικονομίας
  - με τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του μοντέλου ανάπτυξης, και ειδικά με την παραγωγική ικανότητα και δυναμική της χώρας να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας

Ετήσια Έκθεση 2016

- Η διαμόρφωση αυτής της κουλτούρας προϋποθέτει:
  - την αποδέσμευση της οικονομικής πολιτικής από νεοφιλελεύθερες ιδεοληψίες που θέλουν τη λειτουργία της οικονομίας να εξαρτάται αρνητικά από το μέγεθος του κράτους και τους θεσμούς προστασίας των εργαζομένων.
  - Το σχεδιασμό βασικών πυλώνων παραγωγικής αναδόμησης της οικονομίας για τη δημιουργία ενός βιώσιμου μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης που θα δημιουργεί διατηρήσιμες ροές εισοδήματος, ρευστότητας και απασχόλησης.

Δημοσιονομική λιτότητα, προσαρμογή και κρίση χρέους

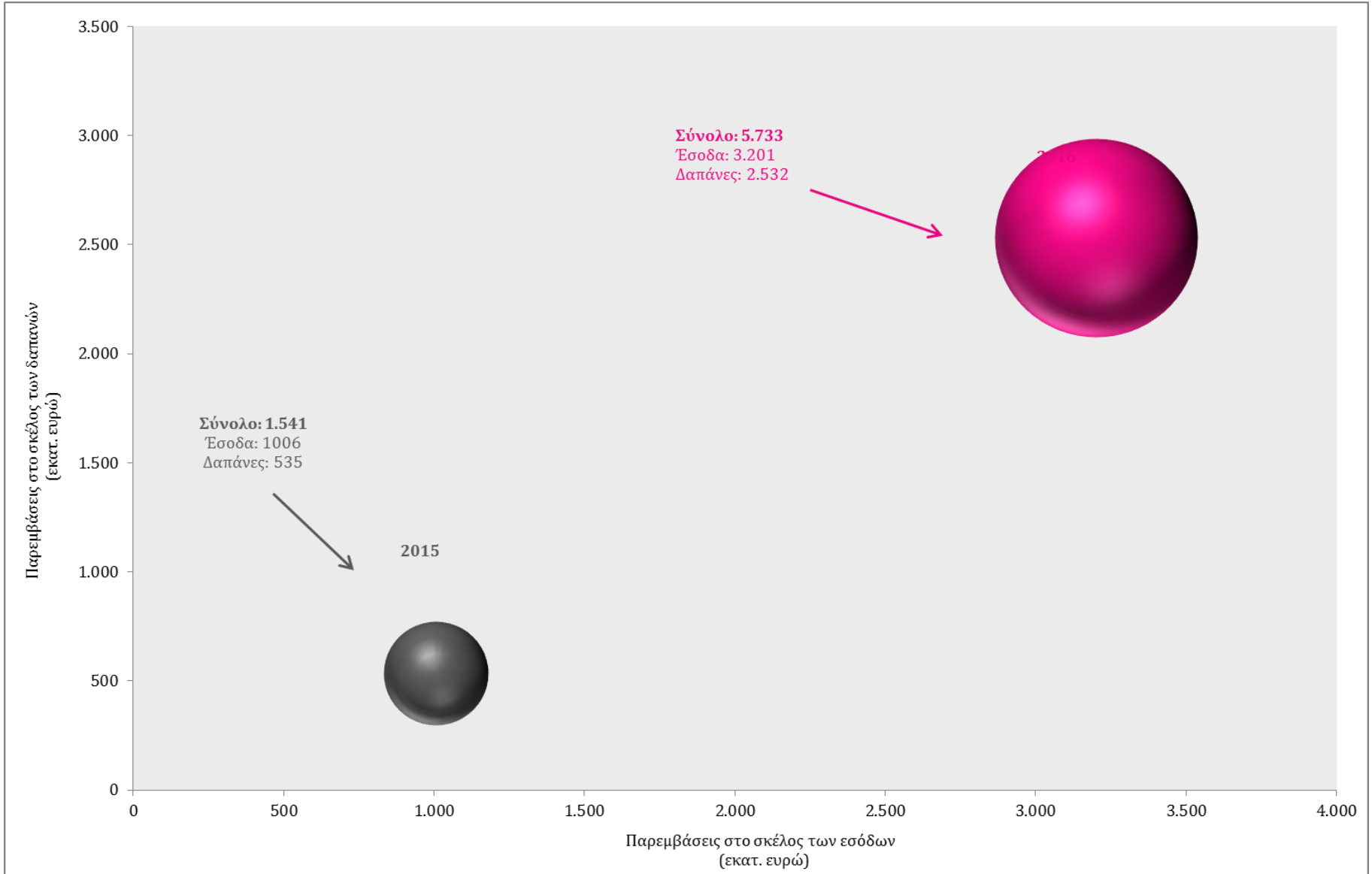
Η ανάλυση της δημοσιονομικής προσαρμογής της οικονομίας μας οδηγεί στα εξής συμπεράσματα:

- Η εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών το 2015 επηρεάστηκε σε σημαντικό βαθμό από το κλίμα αβεβαιότητας και αστάθειας που προκάλεσαν
  - ✓ οι πολιτικές εξελίξεις κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους,
  - ✓ η διακοπή της χρηματοδότησης της χώρας,
  - ✓ ο συνδυασμός της φυγής καταθέσεων, και
  - ✓ η πολιτική απόφαση για την τραπεζική αργία και την επιβολή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων

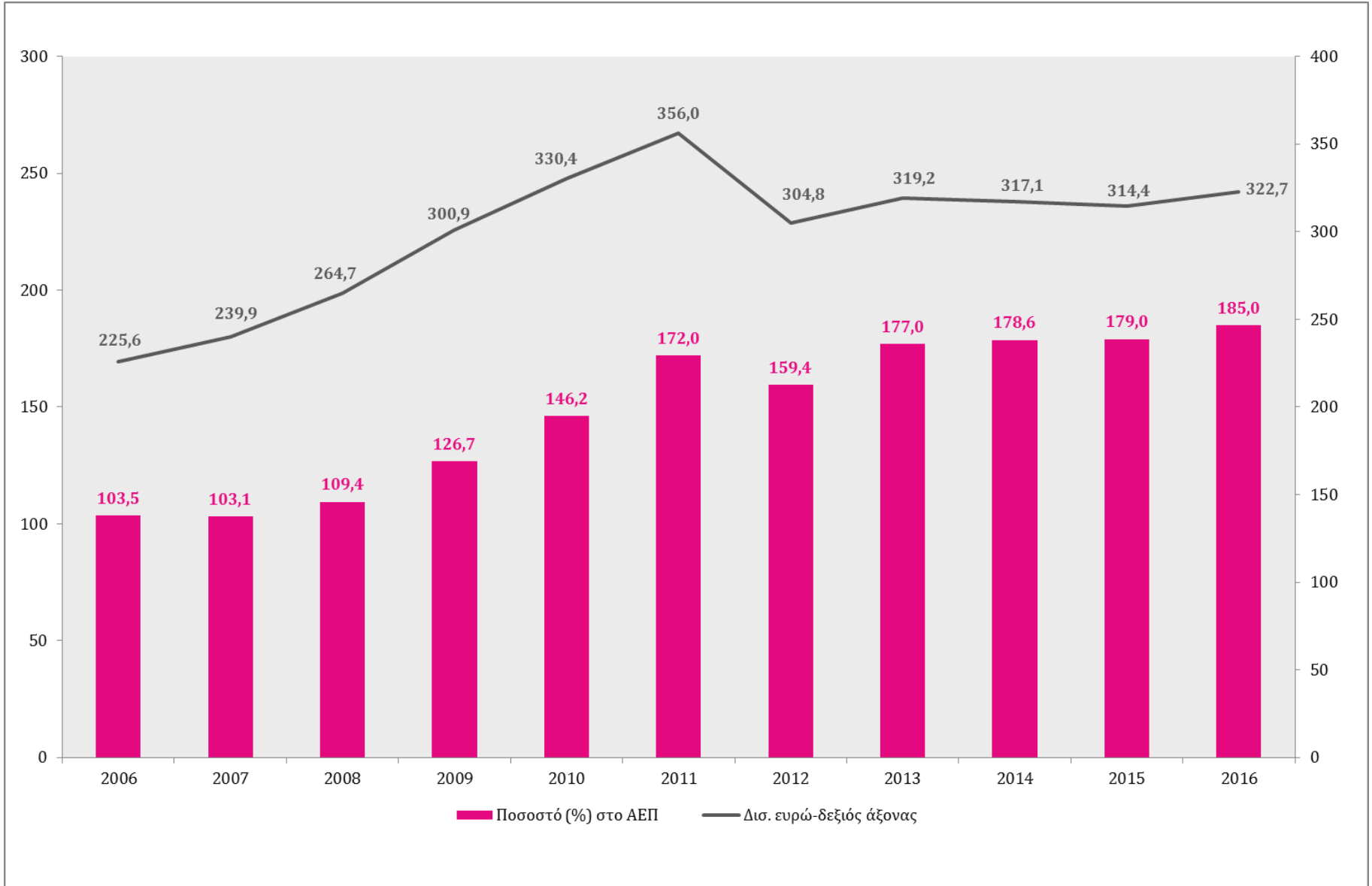
Δημοσιονομική λιτότητα, προσαρμογή και κρίση χρέους

- Η δημοσιονομική λιτότητα έχει αποτύχει
  - ✓ να δημιουργήσει βιώσιμες συνθήκες δημοσιονομικής προσαρμογής,
  - ✓ να μειώσει την αβεβαιότητα και το πιστωτικό ρίσκο της οικονομίας,
  - ✓ να συμβάλλει στην ανάκτηση της φερεγγυότητας και της αξιοπιστίας του ελληνικού δημόσιου τομέα,
  - ✓ να συμβάλλει στη σταθεροποίηση του μακροοικονομικού και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Δημοσιονομική λιτότητα 2015 και 2016

Εξέλιξη δημόσιου χρέους στην Ελλάδα (2006-2016)

Εξελίξεις και Μετασχηματισμοί στο Μακροοικονομικό Σύστημα της Ελληνικής οικονομίας

Η ανάλυση της μακροοικονομικής συμπεριφοράς της οικονομίας μας οδηγεί στα εξής βασικά συμπεράσματα:

Το πρώτο τρίμηνο του 2015, σε συνέχεια του δεύτερου εξαμήνου του 2014, υπήρχαν ισχνές μεν αλλά υπαρκτές ενδείξεις αντιστροφής της υφεσιακής πορείας της οικονομίας, κυρίως λόγω της θετικής συνεισφοράς της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Από το δεύτερο τρίμηνο του 2015, και κυρίως από το τρίτο, τα στοιχεία καταγράφουν την επανεμφάνιση υφεσιακών τάσεων.
Για το σύνολο του 2015, το ΑΕΠ παρουσίασε μηδενική μεταβολή έναντι του 2014.

Ιδιωτική κατανάλωση, διαθέσιμο εισόδημα και ΑΕΠ

- Από το 2009 η πτώση του διαθέσιμου εισοδήματος και της κατανάλωσης είναι σταθερή, με το διαθέσιμο εισόδημα να μειώνεται με γρηγορότερο ρυθμό από την κατανάλωση.

Ως αποτέλεσμα αυτής της δυναμικής, το επίπεδο κατανάλωσης των νοικοκυριών υπερβαίνει το διαθέσιμο εισόδημά τους σε βάρος της αποταμίευσης και του πλούτου τους.

Το εύρημα αυτό αποτυπώνει ότι η συμπίεση της κατανάλωσης έχει φτάσει στο κατώτερο όριο της, γεγονός που αιτιολογεί το μικρό βάθος της ύφεσης την περίοδο 2014-2015.

Επίσης δείχνει ότι η περαιτέρω μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος θα έχει καταστροφικές συνέπειες στην οικονομία.

ΑΕΠ και ιδιωτική κατανάλωση (τριμηνιαία στοιχεία 2006:1-2015:3)

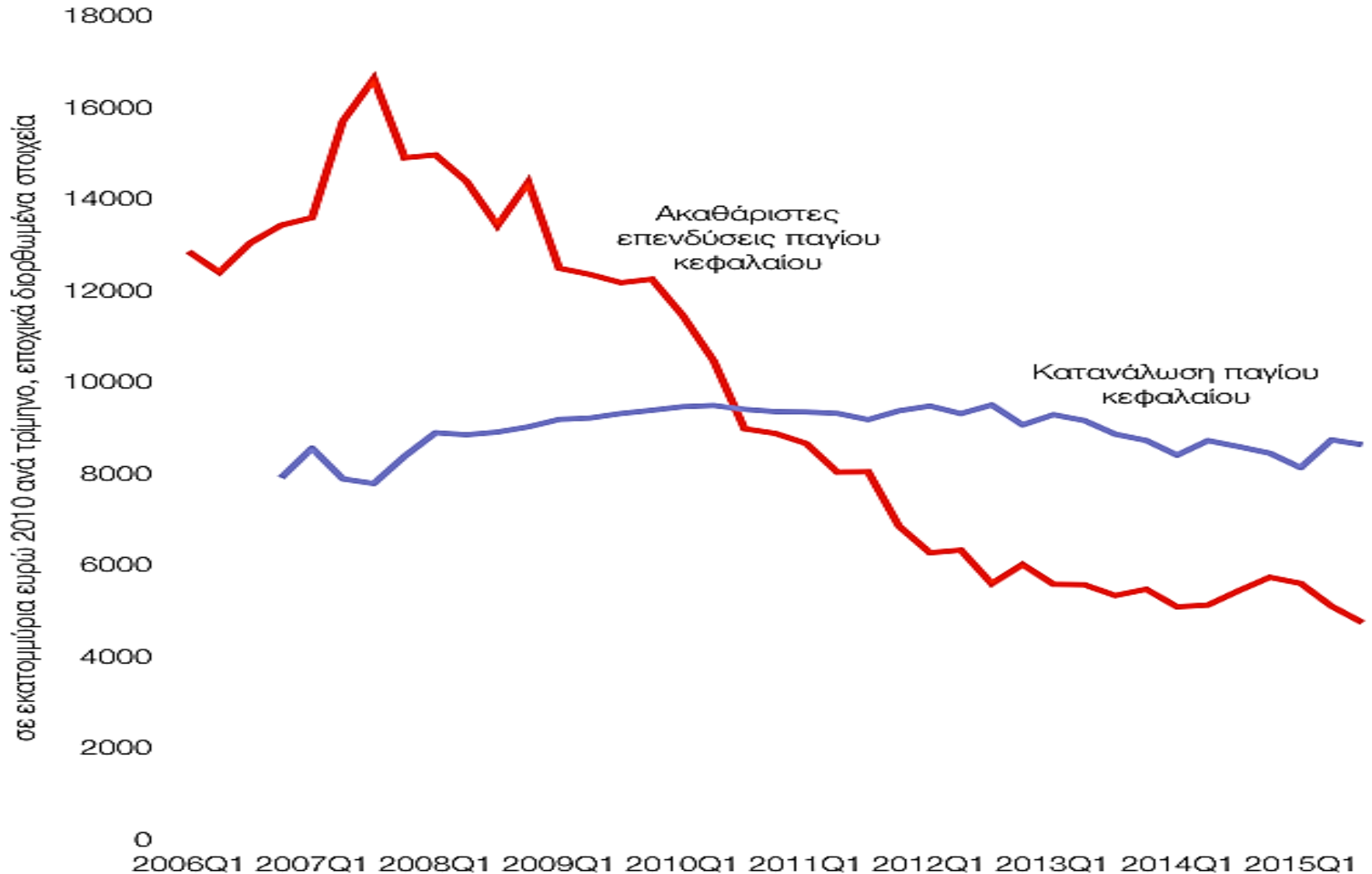
Εξελίξεις και Μετασχηματισμοί στο Μακροοικονομικό Σύστημα της Ελληνικής οικονομίας

Η συμβολή των ιδιωτικών επενδύσεων
στη διαμόρφωση του ΑΕΠ ήταν για ακόμη μια χρονιά αρνητική.

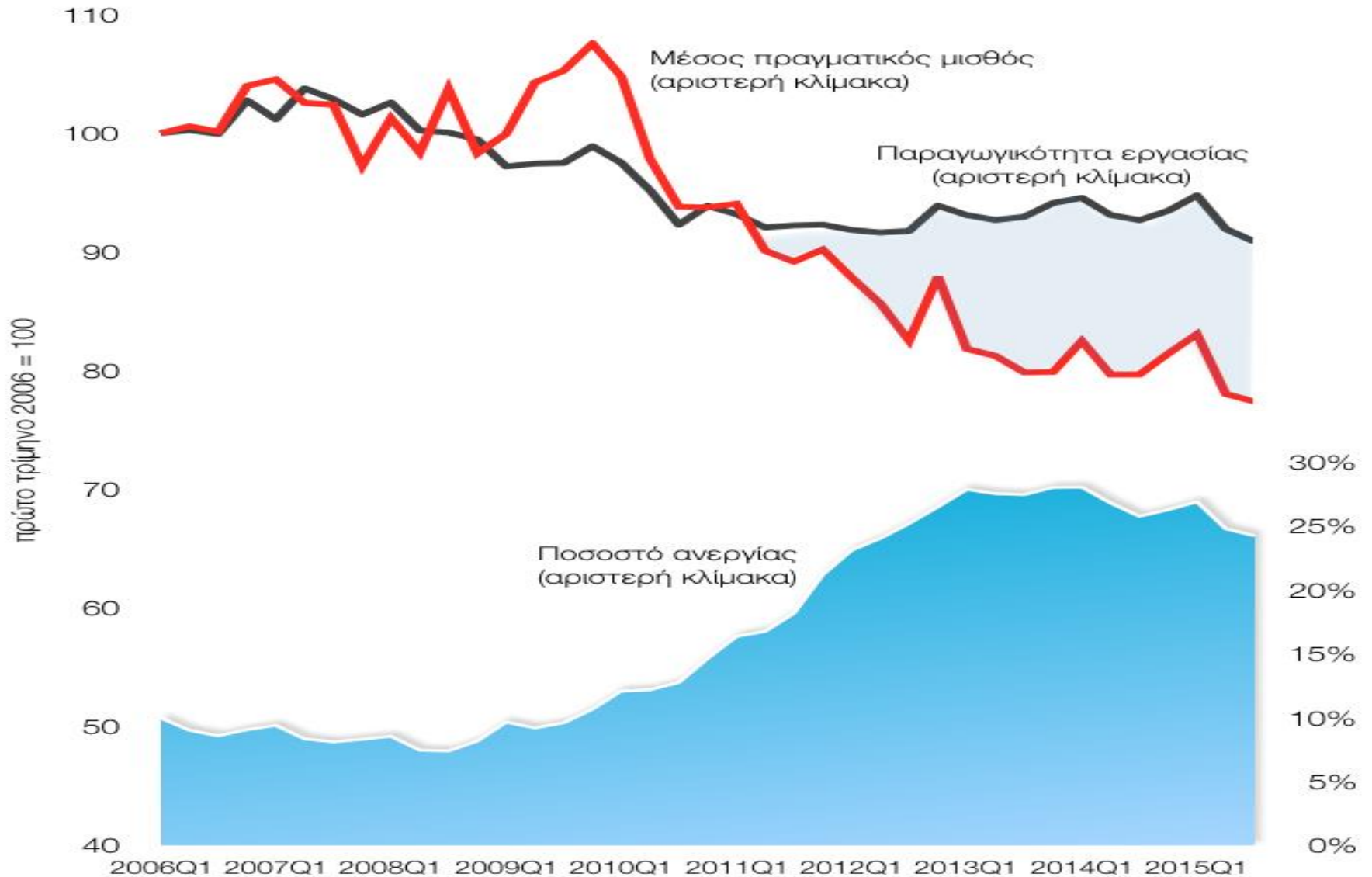
Η συμβολή της δημόσιας κατανάλωσης
ήταν μηδενική κατά το 2015, για πρώτη φορά μετά το 2010, σε αντίθεση με την προηγούμενη περίοδο (2010-2014) όταν η περιστολή της δημόσιας κατανάλωσης μείωνε τον ετήσιο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ κατά 1-1,5%.

Η συμβολή των καθαρών εξαγωγών
ήταν θετική αλλά κυρίως οφείλεται στη μείωση των εισαγωγών. Οι εξαγωγές σημείωσαν μικρή αύξηση παρά τη σημαντική μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας. Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνει αφενός τη διαρθρωτική παραγωγική αδυναμία της ελληνικής οικονομίας, και αφετέρου την ακαμψία των τιμών.

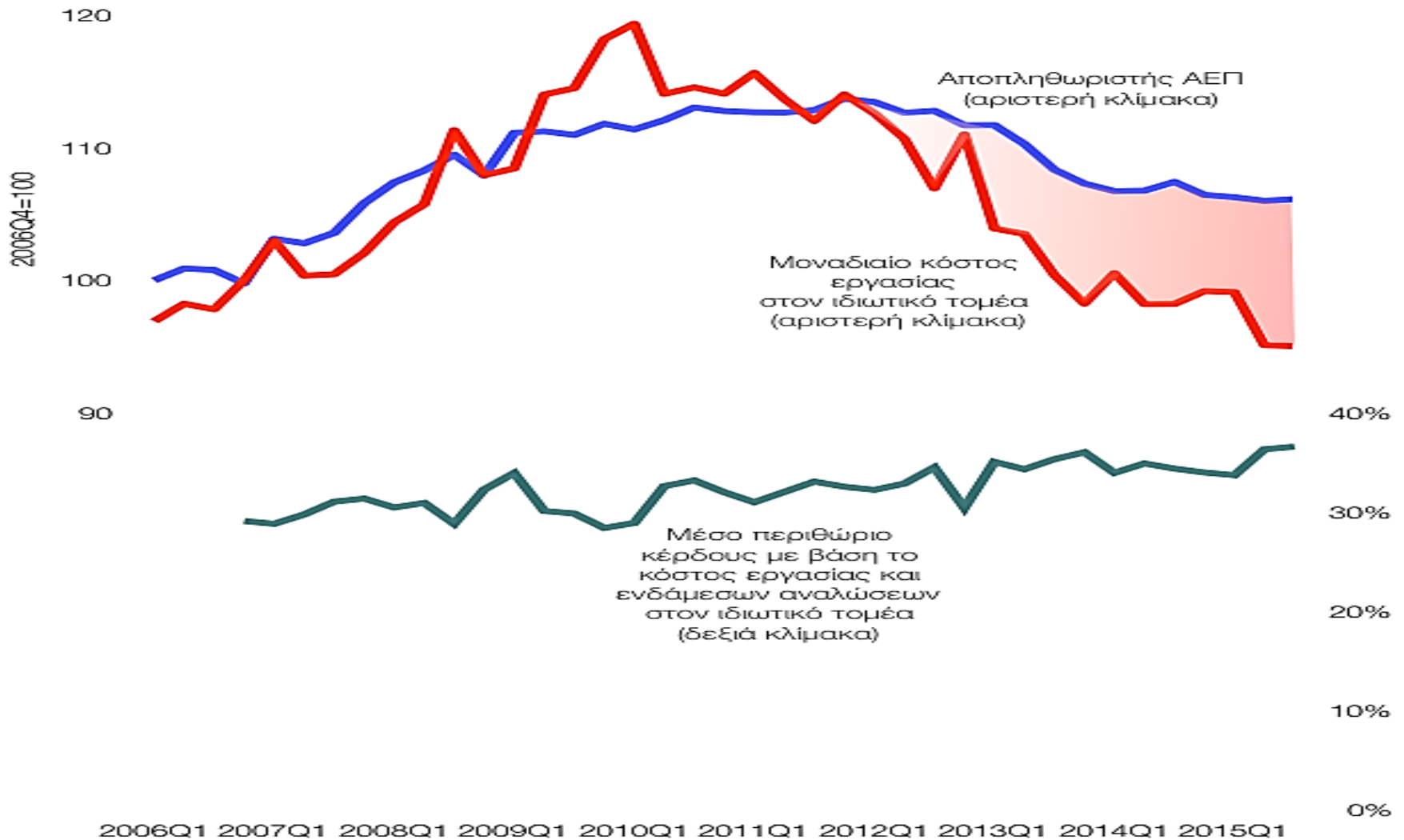
Ακαθάριστες επενδύσεις και κατανάλωση παγίου κεφαλαίου

Διανομή του εισοδήματος και ανεργία

Εγχώριες τιμές, μοναδιαίο κόστος εργασίας και περιθώριο κέρδους (2006:1-2015:3)

Αγορά Εργασίας, Φτώχεια και Οικονομική Ανισότητα στην Ελλάδα

Η ανάλυση των εξελίξεων στην αγορά εργασίας μας οδηγεί στα εξής συμπεράσματα:

Υπάρχει τάση αποκλιμάκωσης του ποσοστού ανεργίας η οποία ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2013, όταν από το 27,9%, το οποίο και αποτελεί ιστορικό υψηλό της μεταπολεμικής περιόδου, μειώθηκε στο 24,5% τον Οκτ. του 2015.

Ο ρυθμός μείωσης του ποσοστού ανεργίας τόσο το 2014 όσο και το 2015 παρέμεινε σταθερός στο 5,6% κατ' έτος.

Αγορά Εργασίας, Φτώχεια και Οικονομική Ανισότητα στην Ελλάδα

Εάν κάνουμε την υπόθεση εργασίας ότι ο ρυθμός αποκλιμάκωσης του ποσοστού ανεργίας παραμένει σταθερός, τότε δεδομένων των δημογραφικών και άλλων παραμέτρων, **θα χρειαστούν 20 χρόνια, δηλαδή ως το 2036**, ώστε η ανεργία να επιστρέψει στο ποσοστό 7,3% του Μαΐου 2008, πριν δηλαδή αρχίσει η οικονομική κρίση.

Το αποτέλεσμα αυτό αποκαλύπτει το μέγεθος της κρίσης στην ελληνική αγορά εργασίας, αλλά και τις δυσοίωνες προοπτικές για το βιοτικό επίπεδο του κόσμου της μισθωτής εργασίας. Επίσης αποκαλύπτει την άμεση ανάγκη να βρεθεί η απασχόληση στο επίκεντρο της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής.

Αγορά Εργασίας, Φτώχεια και Οικονομική Ανισότητα στην Ελλάδα

- Το Γ' τρίμηνο του 2015 οι μακροχρόνια άνεργοι αποτελούσαν το 73,7% του συνόλου των ανέργων. Με άλλα λόγια, 855 χιλ. άνεργοι βρίσκονται εκτός εργασίας για πάνω από ένα χρόνο.
- Το ποσοστό ανεργίας στις ηλικίες 15-19 ήταν στο 58,1% και στις ηλικίες 20-24 στο 47,7%, ποσοστά που αναδεικνύουν το μείζον πρόβλημα της ανεργίας των νέων στη χώρας μας.
- Ως προς τη γεωγραφική κατανομή της ανεργίας παρατηρούμε ότι το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε στις περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας και της Δυτικής Ελλάδας. Αντίθετα, στα Ιόνια Νησιά, το Βόρειο Αιγαίο και το Νότιο Αιγαίο το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σημαντικά.

Αγορά Εργασίας, Φτώχεια και Οικονομική Ανισότητα στην Ελλάδα

- Ένα ιδιαίτερα σημαντικό εμπειρικό εύρημα για την κατάσταση της αγοράς εργασίας της Ελλάδας είναι ότι οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη εργασιακή ανασφάλεια από όλες τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ.
- Η εργασιακή ανασφάλεια σχετίζεται με το ποσοστό ανεργίας και τη διάρκεια της ανεργίας, δύο μεγέθη που συνθέτουν τον κίνδυνο ανεργίας και από την κάλυψη και το μέγεθος του επιδόματος ανεργίας.
- Στην περίπτωση της Ελλάδας ο κίνδυνος της ανεργίας φτάνει στο 32% το 2013, ενώ αντίστοιχα ο συνδυασμός κάλυψης και αναπλήρωσης του εισοδήματος κατά τη διάρκεια της ανεργίας δεν ξεπερνά το 13%.
- Αξιζει να σημειώσουμε ότι από τις χώρες του ΟΟΣΑ μόνο η Ελλάδα και δευτερευόντως η Ισπανία αντιμετωπίζουν πολύ υψηλή εργασιακή ανασφάλεια, καθώς ο μέσος όρος του ποσοστού εργασιακής ανασφάλειας στον ΟΟΣΑ είναι στο 8,4%.

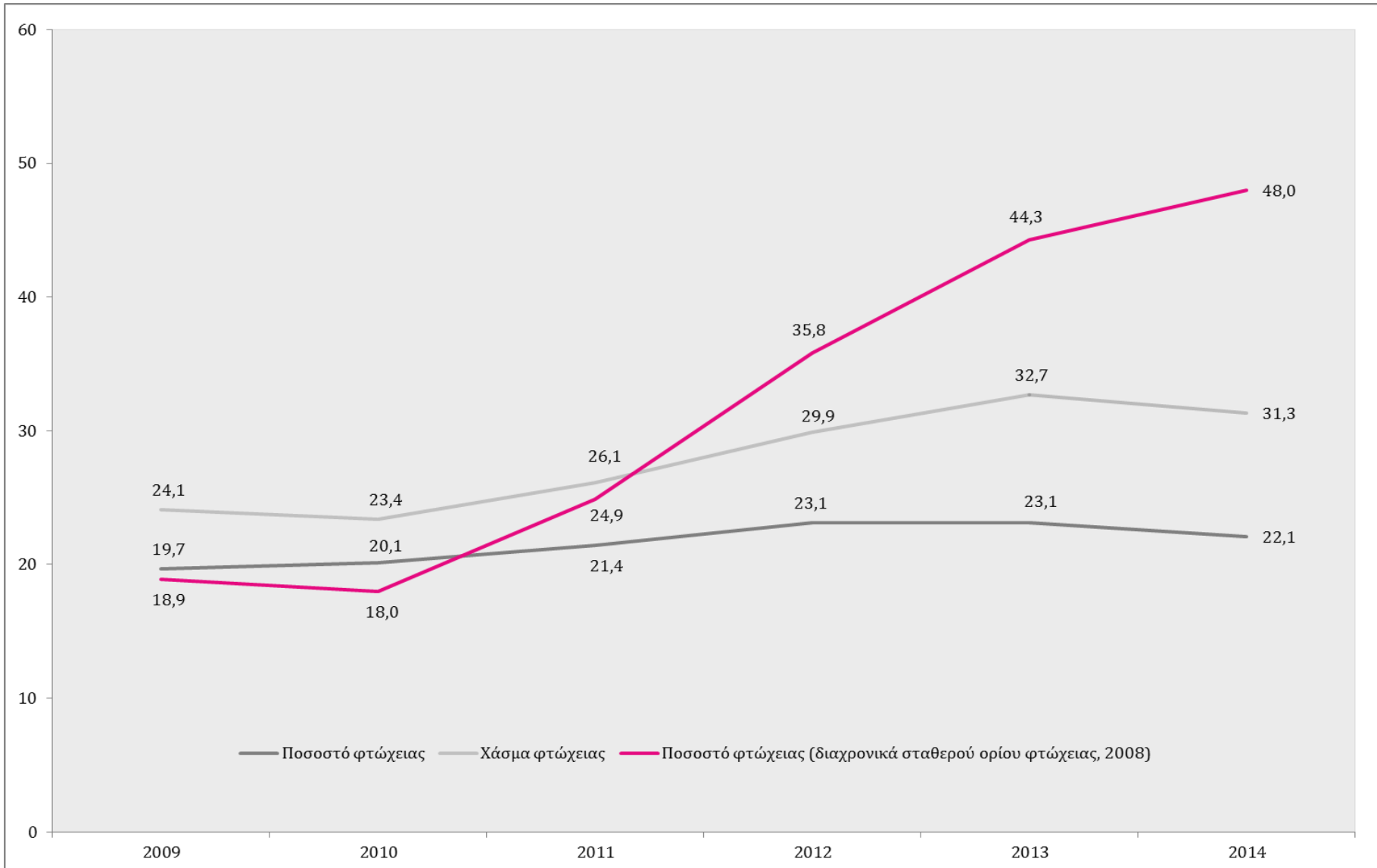
Αγορά Εργασίας, Φτώχεια και Οικονομική Ανισότητα στην Ελλάδα

- ❖ Επίσης αξίζει ιδιαίτερης προσοχής η σημαντική αύξηση της μερικής απασχόλησης και της υποαπασχόλησης.
- Πιο συγκεκριμένα, η μερική απασχόληση αυξάνεται κατά τη διάρκεια της κρίσης από το 5,5% το Γ' τρίμηνο του 2008 σε 9,1% το Γ' τρίμηνο του 2015.
- Εξετάζοντας τις αιτίες της μερικής απασχόλησης παρατηρούμε επίσης ότι ενώ κατά το 2008 το 41,6% των μερικώς απασχολουμένων δήλωνε ως αιτία ότι δεν μπορούσε να βρει πλήρη απασχόληση, το ποσοστό αυτό εκτινάσσεται σε 69,4% το 2015.

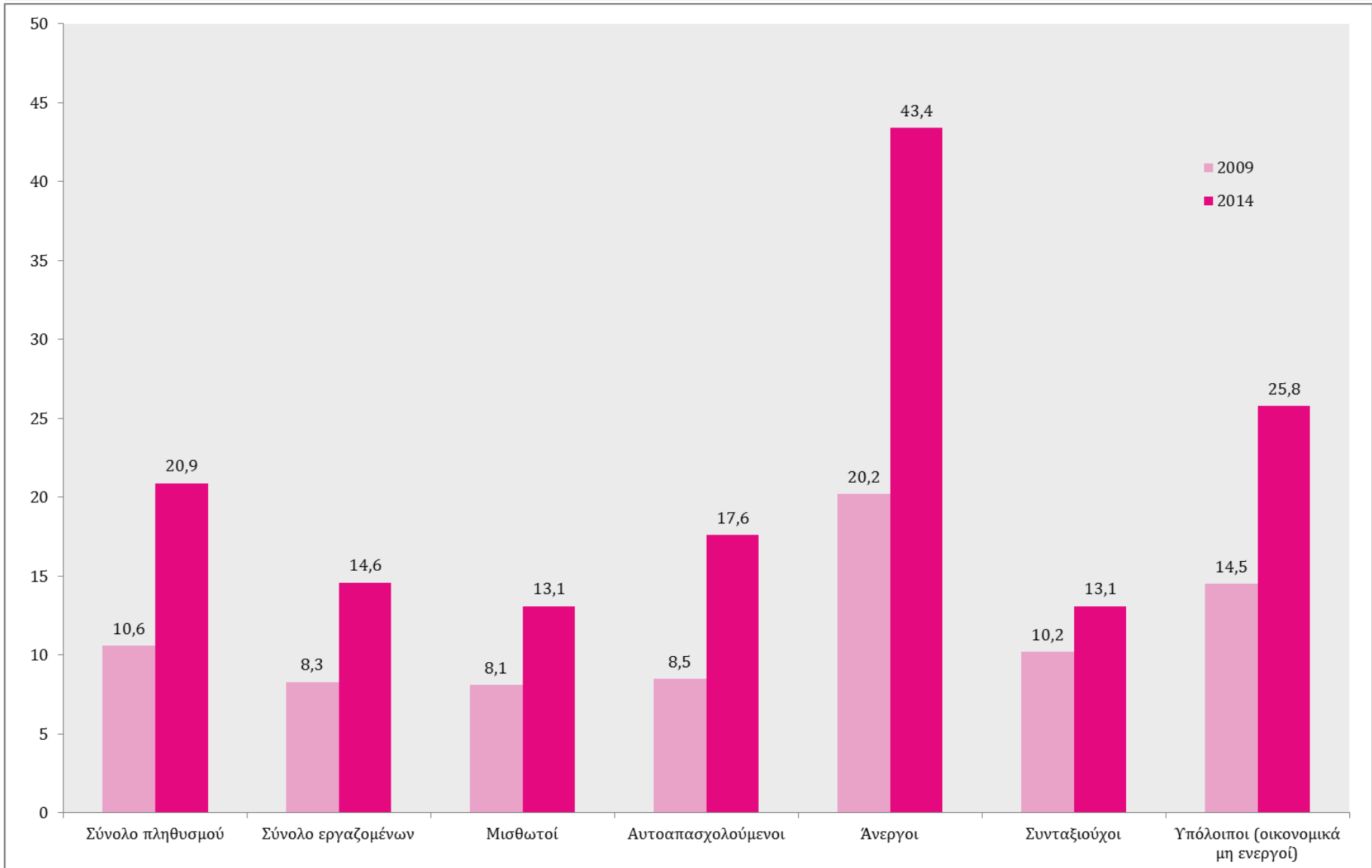
Αγορά Εργασίας, Φτώχεια και Οικονομική Ανισότητα στην Ελλάδα

- Επιδείνωση σημειώνεται και στις συνθήκες εργασίας με σημαντική αύξηση του χρόνου εργασίας και της εντατικοποίησης της εργασίας. Αναλύοντας τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat διαπιστώνουμε ότι κατά τη περίοδο της κρίσης:
  - ✓ η συντριπτική πλειονότητα των εργαζομένων εργάζεται περισσότερο του κανονικού τους ωραρίου στο σύνολο των κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Ενώ κατά το Γ' τρίμηνο του 2008 το 81% των εργαζομένων εργάστηκε το κανονικό του ωράριο, το ποσοστό αυτό πέφτει στο 0% το Γ' τρίμηνο του 2015.
  - ✓ το ποσοστό των εργαζομένων που εργάζεται σε βάρδιες ανέβηκε από 19,1% το 2008 σε 25,7% το 2014.
  - ✓ το ποσοστό των εργαζομένων που συνήθως εργάζεται τα Σάββατα ανήλθε από 24,6% το 2008 σε 31,2% το 2014, ενώ για τις Κυριακές η μεταβολή είναι από 5,8% το 2008 σε 12,7% το 2014.
  - ✓ Τέλος, το ποσοστό των εργαζομένων που εργάζεται τις νυχτερινές ώρες διπλασιάστηκε από 3,7% το 2008 σε 6,3% το 2014.

Εξέλιξη βασικών δεικτών ποσοστού (%) φτώχειας στην Ελλάδα, (2009-2014)

Δείκτης σοβαρής υλικής αποστέρησης στο σύνολο του πληθυσμού και κατά καθεστώς απασχόλησης (Ελλάδα, 2009-2014, ηλικία άνω των 18)

Απορρύθμιση Εργασιακών Σχέσεων, Παραγωγικότητα και Μισθοί

- ❖ Η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες των προγραμμάτων λιτότητας καθώς αποτελεί το θεσμικό εργαλείο υλοποίησης της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης.
- ❖ Το 2015 οι επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας επικρατούν σχεδόν καθολικά, αντιπροσωπεύοντας το 94% του συνόλου των συλλογικών συμβάσεων. Σε σύνολο 282 συλλογικών συμβάσεων εργασίας, οι 263 είναι επιχειρησιακές, μόνο οι 12 είναι εθνικές κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές ΣΣΕ, ενώ 7 ΣΣΕ είναι τοπικές ομοιοεπαγγελματικές.
- ❖ Το 2009, οι προλήψεις με ευέλικτες μορφές εργασίας αντιστοιχούσαν στο 21% του συνόλου των προσλήψεων, ενώ το 2015 αντιστοιχούν στο 55%.
- ❖ Την περίοδο 2014-2015 οι νέες προσλήψεις με μερική απασχόληση είναι αυξημένες κατά 19,6% και με εκ περιτροπής εργασία κατά 45,6%.

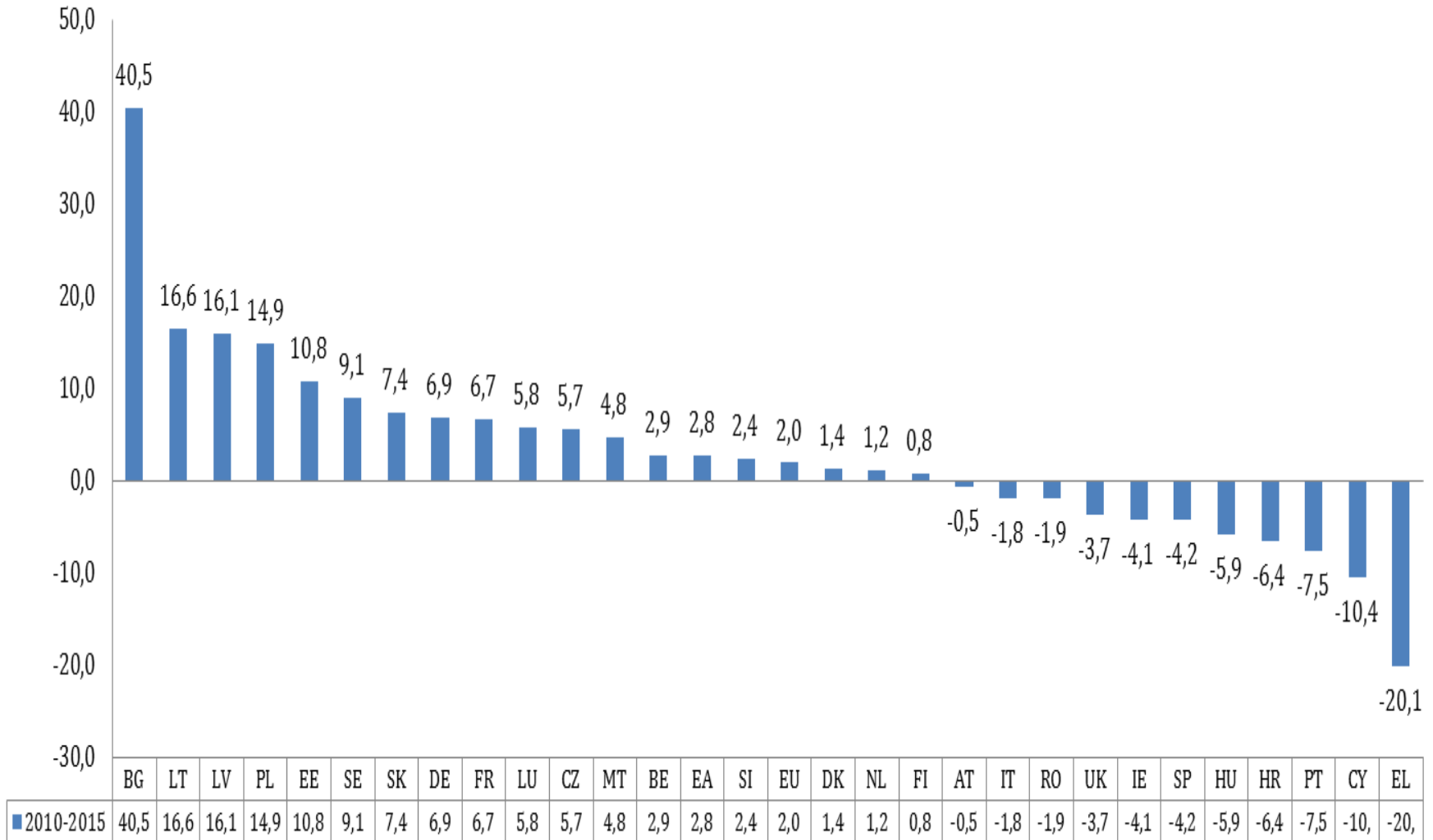

Απορρύθμιση Εργασιακών Σχέσεων, Παραγωγικότητα και Μισθοί

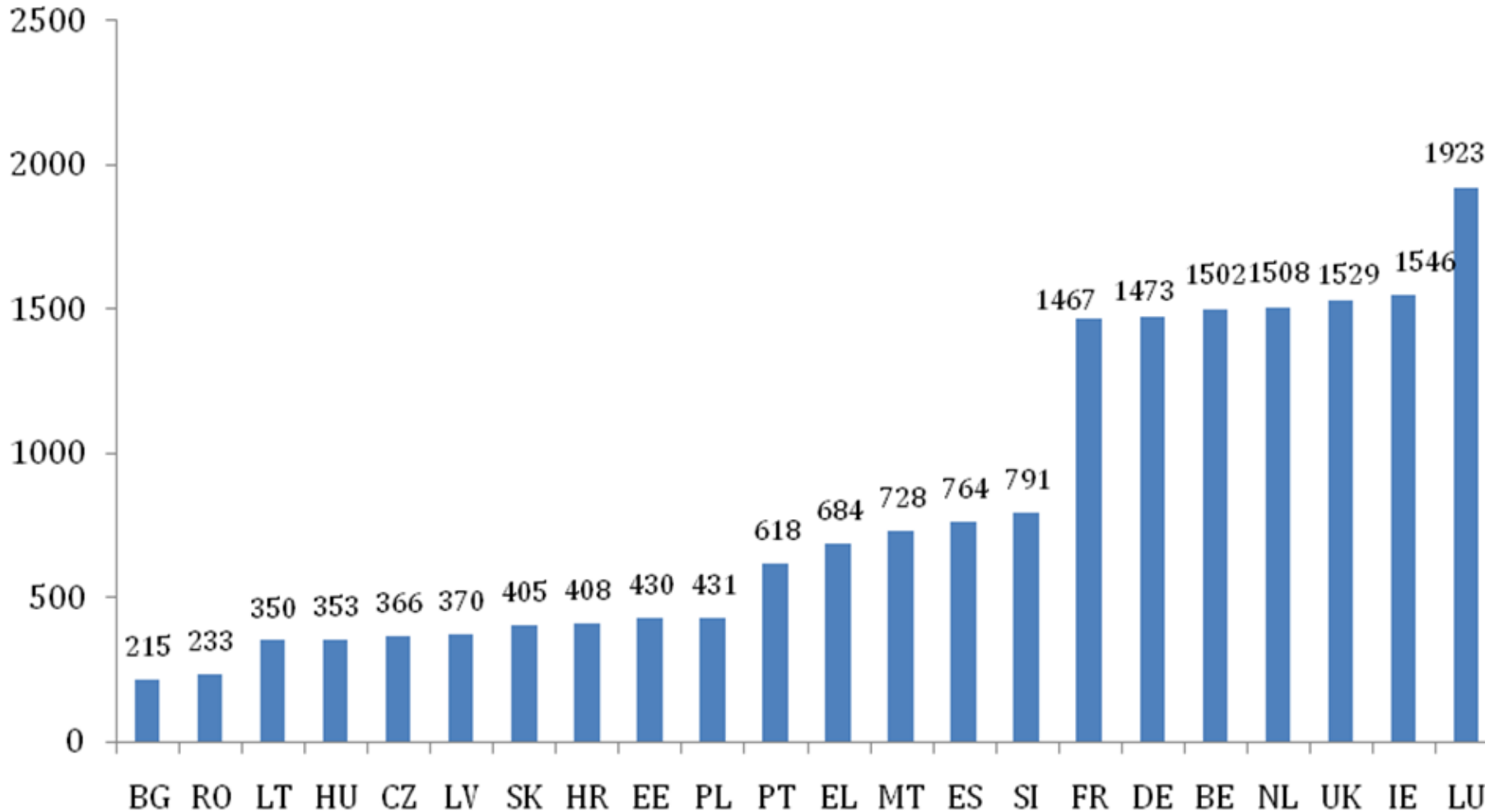
- ❖ Εμπειρικά ευρήματα από την κλαδική ανάλυση της οικονομίας δείχνουν αρνητική συσχέτιση μεταξύ του ρυθμού μεταβολής της παραγωγικότητας και των ευέλικτων μορφών απασχόλησης.
- ❖ Κατά συνέπεια η αναγκαία αύξηση της παραγωγικότητας δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα επέκτασης των ευέλικτων μορφών απασχόλησης που λειτουργούν ως παγίδα που εγκλωβίζει πολλούς κλάδους σε ένα φαύλο κύκλο χαμηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης χαμηλής έντασης δεξιοτήτων και χαμηλής παραγωγικότητας.
- ❖ Σε αντίθεση λοιπόν με τη λογική των προγραμμάτων προσαρμογής, η απορρύθμιση της αγοράς εργασίας δεν αυξάνει την ανταγωνιστικότητα, παρά μόνο το αναπτυξιακό έλλειμμα της ελληνικής οικονομίας και τη φτωχοποίηση των εργαζομένων.

Σωρευτική μεταβολή μέσω πραγματικών αποδοχών στις χώρες της ΕΕ, εξαετία 2010-2015

(πραγματικές αποδοχές ανά εργαζόμενο, αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης, σύνολο οικονομίας)

Κατώτατοι Μηνιαίοι μισθοί σε ευρώ στις χώρες της ΕΕ (2016:1)

Διαρθρωτικές Μεταβολές στην Ελληνική Οικονομία

Η ανάλυση των κλαδικών χαρακτηριστικών της οικονομίας μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η οικονομική κρίση προκάλεσε μια διαφορετική κλαδική δυναμική που μετέβαλλε την παραγωγική δομή της ελληνικής οικονομίας.

Ορισμένοι κλάδοι που στην προ-κρίσης εποχή εμφάνιζαν μία αξιοσημείωτη δυναμική, κατά την περίοδο της κρίσης υποβαθμίζονται ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύονται νέοι δυναμικοί κλάδοι.

Διαρθρωτικές Μεταβολές στην Ελληνική Οικονομία

Οι δυναμικοί αυτοί κλάδοι σχετίζονται με τον τουρισμό καθώς και με δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα όπως η γεωργία και η αλιεία. Επίσης παρ' όλη την κάμψη της οικοδομικής δραστηριότητας, ο κλάδος των κατασκευών εξακολουθεί να έχει σημαντική θετική συμβολή στην εξέλιξη της παραγωγικότητας, ενώ αξιοσημείωτη είναι και η δυναμική του κλάδου της έρευνας και ανάπτυξης.

Στους πιο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας δεν εμφανίζονται οι κλάδοι της μεταποίησης με εξαίρεση την παραγωγή βασικών μετάλλων. Αρνητική εξέλιξη είναι η απότομη απώλεια δυναμικής των κλάδων παραγωγής οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου, τηλεπικοινωνιών και πλωτών μεταφορών.

Μεταρρύθμιση και βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

Το Ασφαλιστικό βρίσκεται για πολλοστή φορά στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης. Για ακόμη μια φορά ο χειρισμός της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης αναπαράγει χρόνιες πολιτικές παθογένειες, όπως

- της έλλειψης σχεδιασμού της μεταρρυθμιστικής παρέμβασης,
- το επικοινωνιακό ενδιαφέρον για τη βιωσιμότητα του συστήματος,
- την έλλειψη ουσιαστικής διαβούλευσης και
- την υποτίμηση των συνεπειών της μεταρρύθμισης στην οικονομία και στην κοινωνία.

Μεταρρύθμιση και βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

Προτείνουμε ένα πλαίσιο μεταρρύθμισης του Ασφαλιστικού που διασφαλίζει τη βιωσιμότητα του συστήματος και τις βασικές αρχές οργάνωσης του, δηλαδή ένα δίκαιο, ανταποδοτικό και αναπτυξιακό δημόσιο σύστημα συντάξεων.

➤ Τα περιθώρια παρέμβασης μόνο σε εσωτερικές παραμέτρους του συστήματος, όπως αύξηση εισφορών, μείωση συντάξεων, μείωση ποσοστού αναπλήρωσης, αύξηση χρόνου συνταξιοδότησης είναι πλέον πολύ περιορισμένα και δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν το έλλειμμα βιωσιμότητας σε μακροχρόνιο ορίζοντα. Επιπλέον, αναπαράγουν κοινωνικά και πολιτικά αδιέξοδα και μειώνουν την αξιοπιστία της μεταρρυθμιστικής παρέμβασης, καθώς σύντομα θα οδηγήσουν στη λήψη νέων μέτρων.

Μεταρρύθμιση και βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

- Η χρησιμοποίηση δεικτών όπως του δείκτη οικονομικής εξάρτησης ηλικιωμένων, του δείκτη αναλογιστικής δικαιοσύνης και του δείκτη διαγενεακής αλληλεγγύης είναι καθοριστική για τη διασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας του συστήματος.
- Η αύξηση των πόρων θα μπορούσε να γίνει άμεσα και αποτελεσματικά μέσω μιας σειράς παρεμβάσεων στο σκέλος των εργασιακών σχέσεων και της απασχόλησης.

Μεταρρύθμιση και βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

Στην κατεύθυνση αυτή προτείνουμε:

Τη θεσμοθέτηση Προγραμμάτων Εγγυημένης Απασχόλησης.

Τη θεσμοθέτηση της Ελάχιστης σύνθεσης προσωπικού, πρόταση που θα περιορίσει την αδήλωτη εργασία, αλλά ταυτόχρονα θα αυξήσει την απασχόληση.

Την αύξηση του κατώτατου μισθού και την ενίσχυση των ΣΣΕ, εξέλιξη που θα πιέσει προς τα πάνω τους μισθούς και τις εισφορές.

Την ενίσχυση των συμβάσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης και τον περιορισμό της μερικής και της εκ περιτροπής εργασίας.

Το σημαντικό περιορισμό των απολύσεων και την πλήρη και αποζημίωση απόλυσης.

Η εναλλακτική πρόταση του ΙΝΕ ΓΣΕΕ

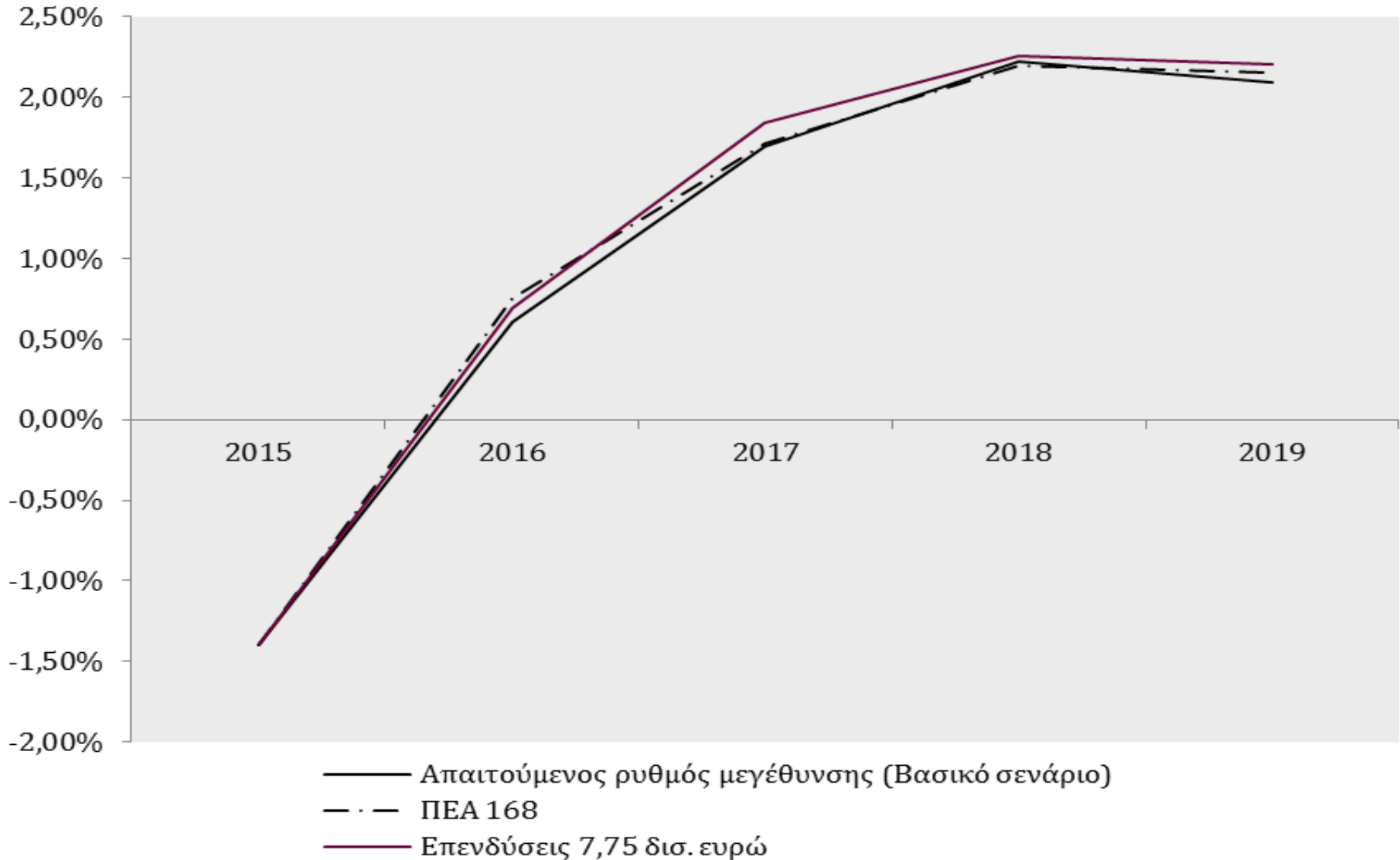
Βραχυπρόθεσμα προτείνουμε:

την άσκηση μακροοικονομικής διαχείρισης με άξονα την απασχόληση → ενεργό ζήτηση → μεγέθυνση → βιώσιμα πρωτογενή πλεονάσματα.

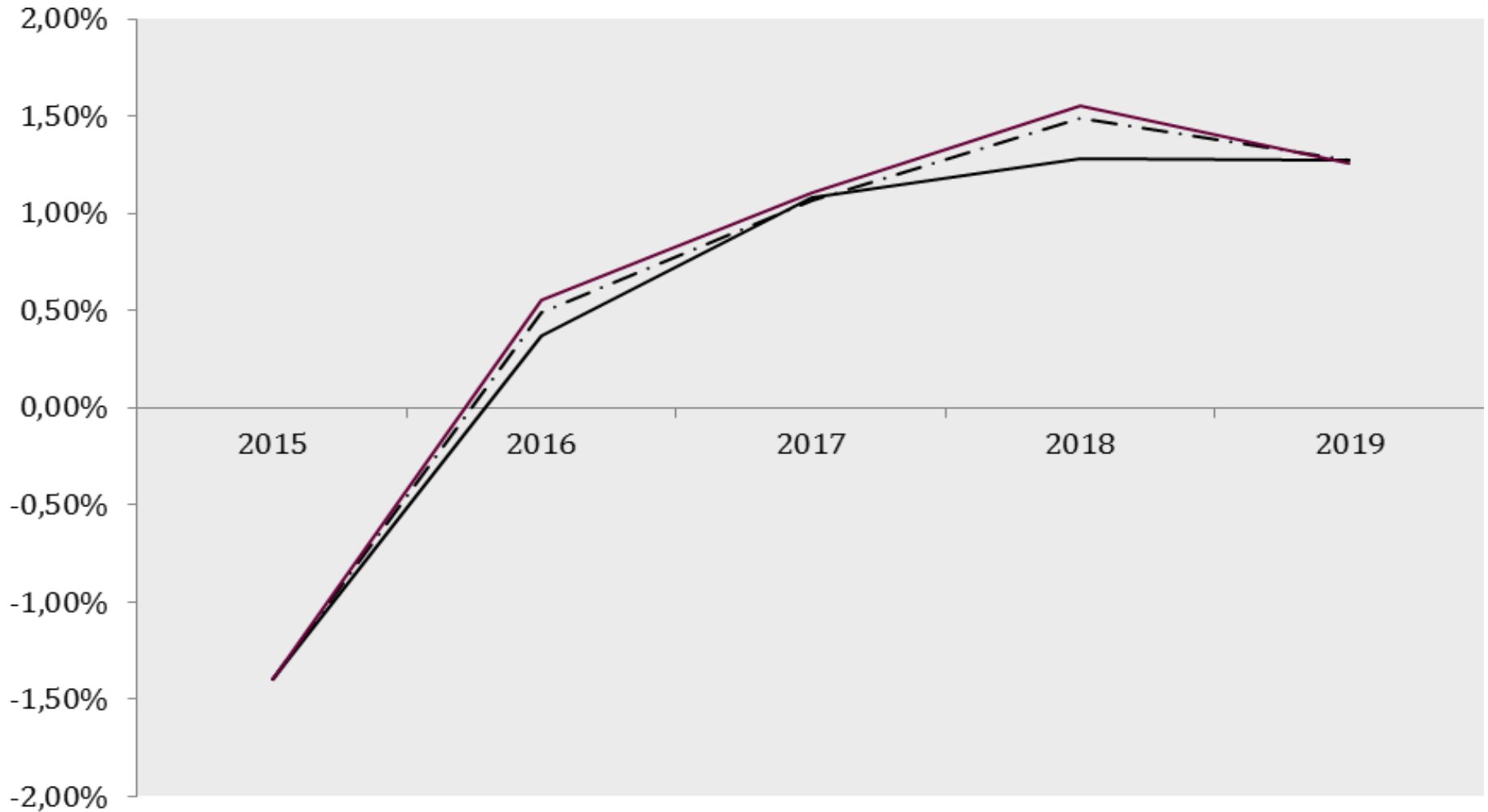
Μεσο-μακροπρόθεσμα προτείνουμε:

την παραγωγική αναδόμηση με άξονες συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας για ένα βιώσιμο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης.

Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ (%) - Βασικό σενάριο (Πρωτογενές πλεόνασμα 3,5%)

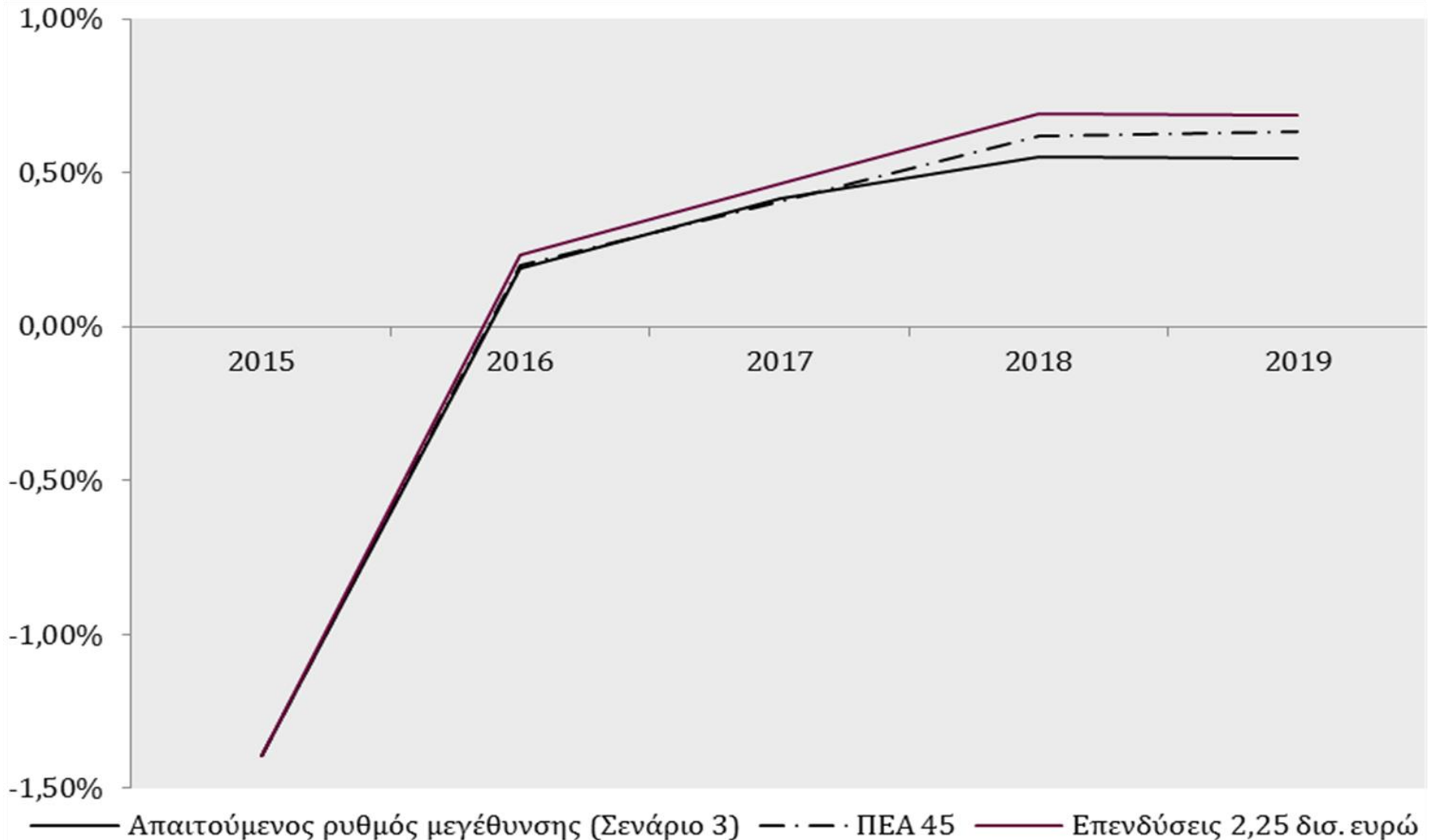

Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ (%) - Σενάριο 2 (Πρωτογενές πλεόνασμα 2,5% και αναπροσαρμογή τόκων 33%)

— Απαιτούμενος ρυθμός μεγέθυνσης (Σενάριο 2) - · - · ΠΕΑ 105 — Επενδύσεις 4,9 δισ. ευρώ

Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ (%) - Σενάριο 3 (Πρωτογενές Πλεόνασμα 1,5% και αναπροσαρμογή τόκων 60%)

Κόστος προτεινόμενων παρεμβάσεων (σε εκατ. ευρώ)

Τύπος παρέμβασης	Βασικό σενάριο (πρωτογενές πλεόνασμα 3,5%)		Σενάριο 2 (πρωτογενές πλεόνασμα 2,5% και αναπροσαρμογή τόκων 33%)		Σενάριο 3 (πρωτογενές πλεόνασμα 1,5% και αναπροσαρμογή τόκων 60%)	
	ΠΕΑ 168	Επενδύσεις	ΠΕΑ 105	Επενδύσεις	ΠΕΑ 45	Επενδύσεις
Μισθοί	4.657		2.911		1.247	
Κοινωνικές εισφορές	2.150		1.344		576	
Ενδιάμεση κατανάλωση	931		582		249	
Επενδύσεις		7.750	7.000	4.900		2.250
Σύνολο	7.739	7.750	4.837	4.900	2.073	2.250
Δευτερογενής απασχόληση*	25.410		16.510		6.600	

Παραγωγική αναδόμηση

Από την ανάλυσή μας αναδείχτηκαν κάποια ποιοτικά δεδομένα για μια σειρά κλάδων που με τον κατάλληλο αναπτυξιακό σχεδιασμό θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην παραγωγική αναδόμηση της οικονομίας.

Ειδικότερα αναδεικνύονται ορισμένοι νέοι δυναμικοί κλάδοι που χαρακτηρίζονται από δυναμικότητα, ισχυρές εξαγωγικές επιδόσεις, προηγμένη τεχνολογία, εμβάθυνση ανθρωπίνου κεφαλαίου και υψηλή ζήτηση στη διεθνή αγορά.

Οι κλάδοι αυτοί είναι:

της παραγωγής ηλεκτρονικών υπολογιστών

ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων

έρευνας και ανάπτυξης

Παραγωγική αναδόμηση

Εκτός όμως από τους νέους αυτούς κλάδους υπάρχουν και οι πιο παραδοσιακοί κλάδοι της ελληνικής οικονομίας που διατηρούν επίσης υψηλές εξαγωγικές επιδόσεις και ταυτόχρονα δυναμική εξαγωγική προοπτική.

Από τον πρωτογενή τομέα ξεχωρίζει ο κλάδος των ορυχείων λατομείων.

Από τον τομέα της μεταποίησης ξεχωρίζουν οι κλάδοι: α) παραγωγής οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου, β) παραγωγής επίπλων γ) παραγωγής άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων και δ) παραγωγής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού.

Επίσης αξιοσημείωτες εξαγωγικές προοπτικές και επιδόσεις εμφανίζουν οι ακόλουθοι κλάδοι της μεταποίησης: α) παραγωγή βασικών μετάλλων, β) παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων και γ) παραγωγή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού.

Παραγωγική αναδόμηση

Από τον τομέα των υπηρεσιών διακρίνονται κυρίως οι κλάδοι των αεροπορικών μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών.

Ειδικό βάρος στην αναπτυξιακή προοπτική της χώρας εξακολουθεί να κατέχει ο κλάδος των καταλυμάτων και δραστηριοτήτων υπηρεσιών εστίασης και ο αγροτικός κλάδος.

Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζονται οι κλάδοι παραγωγής φαρμάκων και πλωτών μεταφορών.

Τέλος προσοχή πρέπει να δοθεί και στον κλάδο παραγωγής τροφίμων, ποτών και καπνού, ο οποίος αν και διαθέτει το υψηλότερο μερίδιο στην προστιθέμενη αξία της μεταποίησης με αξιοσημείωτες εξαγωγικές επιδόσεις, πλέον εμφανίζεται ως στάσιμος με αρνητικές εξαγωγικές προοπτικές.

Σας ευχαριστώ